

достатньо повноважень судам загальної юрисдикції безпосередньо застосовувати її норми навіть в разі дії чинного, але неправового закону чи іншого нормативно-правового акта. Водночас Основним Законом в жодному разі не допускається можливості підміни судами загальної юрисдикції виключних повноважень Конституційного Суду України.

Висновки. У новій, децентралізованій моделі територіальної організації влади принципів змін набуває зміст діяльності органів місцевого самоврядування, на які лягає практично весь тягар соціально-економічного та культурного розвитку територій. Відтак змінюються і функції органів виконавчої влади загальної компетенції на даному рівні. За ними залишається нагляд за законністю діяльності органів місцевого самоврядування і контроль виконання останніми делегованих повноважень. Остаточний вердикт щодо законності чи незаконності, відповідності чи невідповідності актів органів місцевого самоврядування Конституції України покладається на адміністративні суди та Конституційний Суд України. За висновком Конституційного Суду і за поданням Президента України Верховна Рада України може прийняти рішення про дострокове припинення повноважень голови громади, відповідної ради і призначення позачергових виборів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Решевець І.В. Політико-адміністративний менеджмент в умовах державотворення : дис. ... канд. юрид. наук: 25.00.01 – Теорія та історія державного управління / Решевець Ігор Володимирович. – Харків, 2018. – 215 с.

2. Префекти. Уроки Франції для України (інфографіка). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/02/Infografika_Prefekti-uroki-Frantsiyi-dlya-Ukrayini.pdf.

3. Префекти: уроки Франції для України (брошура). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/02/broshura_Prefekti_zatverdzhena-v-druk-01.12.15.pdf.

*Шинькович Андрій Васильович, аспірант,
Міжрегіональна академія управління персоналом (Київ, Україна)*

СПЕЦИФІКА ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬСТВ

Місцеве самоврядування у ХХІ столітті, як соціальний феномен, пов'язаний із помітним розвитком самоврядності народу, викликає

великий науковий і практичний інтерес, оскільки без нього неможливо формувати належне державне управління, максимально забезпечити реалізацію прав і свобод людини. Що тут є найважливішим?

По – перше, усі країни світу трансформуються (нехай і у різний спосіб, за різною інтенсивністю) у бік демократичних, децентралізованих держав, в центрі діяльності яких була і знаходиться людина, з усіма її інтересами і потребами.

По – друге тисячоліттями країни світу існують у різних, несхожих просторово – географічних середовищах, а значить і функціонування місцевого самоврядування не може не обумовлюватися рядом специфічних факторів. До таких факторів відносимо: а) географічне положення територіальних громад (звідси – економічні особливості господарювання) ;

б) величина, конфігурація окремої територіальної громади (одиниці); в) специфічний політико – адміністративний устрій країни; г) характер і особливості територіальної організації конкретного суспільства. За рахунок цих та інших обставин кожна територіальна одиниця держави, незалежно від того, якою вона є – унітарного, федеративного, конфедеративного і т. ін., - має бути оптимально самостійною, самоврядною, здатною до самоорганізації громадян, що мешкають на її території.

По – третє, існує все ж потреба певного уточнення поняття (феномену) «самоврядування» адекватно особливостям демократизації суспільного розвитку, зростання ролі громадянських суспільств. Вважаємо, що з поміж багатьох обґрунтувань такої дефініції досить вдалою є така: «Самоврядування – тип соціального управління за якого суб'єкт і об'єкт управління збігаються, тобто самі люди управляють своїми справами, спільно приймають рішення та діють з метою їх реалізації» [4, с.590].

Оригінальним тут є те, що поєднується дія суб'єкта та об'єкта державного управління. Підкреслимо, що на відміну від інших форм соціального управління, самоврядування за визначенням політологів, соціологів, фахівців з державного управління характеризується наявністю особливих суб'єктів такого управління – громад, комун, територіальних громад, трудових і виробничих колективів, які є суб'єктами не державної влади, а саме громадянського суспільства.

По – четверте, існує багато теорій, практичних моделей самоврядування, для яких, однак, спільними базовими засобами були і залишаються такі:

- а) теорія і сам фактор природних прав людини;

б) ідея суспільного договору (між людьми, між державою і громадою тощо);

в) концепція (і реальна соціальна потреба) поділу влади і владних повноважень у будь якому суспільстві, оскільки існує декілька суб'єктів такої влади;

г) інституціалізація і сталий розвиток громадянського суспільства;

д) формування і розвиток теорії правової держави і т. ін. [3]

Такі фактори у різних країнах мають специфічні особливості і потребують окремого наукового розгляду.

По – п'яте, хоча місцеве самоврядування було і залишається надто специфічною формою існування й діяльності місцевих громад, все ж його першооснову становить економічна свобода а то і, взагалі, економічна самостійність окремих територій. Український правознавець І.В. Козара, наприклад, акцентує увагу на тому, що існують і даються реально взнаки певні норми (стандарти) практичної діяльності (реалізації) місцевого врядування. На його думку, вони такі:

а) субсидарність (передання повноважень та ресурсів на якомога нижчий рівень. Цей принцип використовується фактично у всіх країнах;

б) рівність доступу громадян до процесу вироблення рішень та основних життєвих потреб. Тут багато в чому все залежить від публічності політики культури управління;

в) ефективність у наданні суспільних послуг та сприянні економічному розвитку на місцях. Проблема, яка великою мірою залежить від політики центральних і місцевих органів виконавчої влади у їх єдності;

г) відкритість та відповідальність суб'єктів ухвалення рішень та зацікавлених сторін. Йдеться, знову ж таки, про публічний характер політики;

д) залучення до реалізації державної політики на місцях громадськості. Форм такого залучення є багато: громадські ради, комітети, ініціативні групи і т. ін.

е) безпека громадян у середовищі їх проживання [1, с. 441].

Форм такого залучення є багато : громадські ради, комітети, ініціативні групи і т. ін.

По – шосте, у більшості країн світу зростання ролі місцевого самоврядування в державно – управлінському процесі відбувається в ході цілісного здійснення адміністративно – територіальних реформ. В Україні така реформа реалізується шляхом розв'язання наступних взаємопов'язаних завдань:

— укрупнення масштабу адміністративно – територіальних одиниць з метою раціоналізації витрачання бюджетних коштів, зміцнення кадрового потенціалу місцевих органів влади, мобілізації та раціонального використання фінансово – матеріальних ресурсів;

— врахування прогнозів розвитку і розміщення продуктивних сил задля того, щоб адміністративно – територіальні утворення мали достатній потенціал для подальшого соціально економічного розвитку;

— врахування особливостей регіональних систем розселення та прогнозування розвитку;

— комплексне врегулювання відносин між місцевими органами державної влади і органами місцевого самоврядування для забезпечення їх єдності у вирішенні питань місцевого значення;

— поетапність проведення реформ, починаючи з низової ланки і закінчуючи регіональною[2].

По – сьоме, великим гальмом у здійсненні адміністративно – територіальної реформи у сучасній Україні вважаються наступні фактори:

— неврегульованість статусу ряду існуючих адміністративно-територіальних одиниць; відсутність єдиної кваліфікації та порядку віднесення їх до відповідної категорії; невідповідність реально існуючих категорій населених пунктів, визначених Конституцією;

— порушення принципу компактності: існування населених пунктів, територія яких відокремлена від основної території адміністративно – територіальної одиниці; недосконалість процедури та застарілість критеріїв для формування районів; віднесення населених пунктів до категорії сіл, селищ та міст; надмірна подрібненість адміністративно – територіальних одиниць на базовому рівні;

— значні диспропорції між регіонами та між районами в межах регіону: між сільськими, селищними радами, рівнями їх ресурсного забезпечення та показниками соціально – культурного розвитку; нерівномірна доступність та віддаленість від адміністративного центру адміністративно – територіальних одиниць;

— відсутність у багатьох випадках точно визначених меж адміністративно-територіальних одиниць або встановлення значної частини меж таких одиниць без урахування місцевих, прикордонних, історичних та інших чинників, перспектив розвитку регіонів та населених пунктів;

— відсутність чіткого розподілу повноважень між рівнями, органами та посадовими особами місцевого самоврядування, криза кадрової політики, системи підготовки, перепідготовки, підвищення

кваліфікації посадових осіб, службовців органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад;

— економічна неспроможність переважної більшості територіальних громад, органів місцевого самоврядування щодо здійснення власних і делегованих повноважень: нерозвиненість незалежного суспільного сектора соціальних ініціатив і соціальної економіки з виробництва соціальних, культурних, побутових, інформаційних та інших послуг для населення [Там само, с.38].

На завершення розгляду означеної проблеми вкажемо на наступне: серед спеціалістів у галузі місцевого самоврядування існує думка, що домінуючими факторами суспільного розвитку є демократизація, інформатизація та глобалізація суспільних відносин. Це – поширена точка зору. Так, український вчений В.С. Куйбіда, утвердження демократії в багатьох країнах, особливо Європи, подає як позитивний результат того, що суперечність між державою і громадянином було вирішено на користь громадянина. [3, с.26]. Це – досить глибокий висновок. Він дає підстави також стверджувати, що держави, у такій ситуації державна влада – в першу чергу, поставили інтереси людини (громадянина) на перший план. Одночасно це викликало велику потребу радикальної перебудови і муніципальних органів управління. Управління містами, іншими регіональними територіями еволюціонувало і продовжує еволюціонувати у бік більш складних, структурованих моделей, коли на перший план почали виходити колегіальність, самоорганізація, тобто самоврядність. Таке управління, по суті виявляється програмно-ситуаційним, проблемно-орієнтованим, а самі управлінські структури набувають специфічного матричного типу.

Список використаних джерел та літератури:

1. Енциклопедичний словник з державного управління/ уклад. Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А.М. Міхненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ.: НАДУ. 2010. 82с.

2. Засоби подання кризових явищ у системі державного управління: світовий досвід і Україна: Наукова записка/ Від ред. В.П. Горбатенко. Київ. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2011. 68с.

3. Куйбіда В. С. Організаційно – функціональні принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування. авт. дис. наук з держ. управління : 25.00.04 - міське самоврядування. Київ. 2003. 36с.

4. Політологічний енциклопедичний словник/упоряд. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-ге вид. допов. і переробл. Київ. : Генеза. 2001. – 736с.